

20 ANBEFALINGER OM **MERE** DEMOKRATI I EUROPA

Projektstøtte

Europe
for Citizens

Disse anbefalinger er blevet til og diskuteret på konferencer i syv forskellige lande (Danmark, Letland, Tjekkiet, Tyskland, Storbritannien, Bulgarien og Nederlandene), hvor der har været deltagere fra yderligere 17 lande, over en periode på mere end et år.

Der har været tale om en slags stafetløb, hvor den ene konference gav stafetten videre til den næste; alle arrangementerne fandt sted inden for rammerne af projektet My!Europe, som blev støttet af EU-programmet „Europa for borgere“.

Den tanke, at ikke-specialister fra forskellige lande diskuterer sammen, burde være et vigtigt element for at opbygge en moderne og fredelig verden. Den har sine rødder i Sonnenberg-bevægelsen - det Internationale Hus Sonnenberg og International Sonnenberg Association.

Denne bevægelse blev grundlagt for næsten 70 år siden til fremme af international forståelse og samarbejde mellem Europas borgere. Tesaerne lød ”Tale med hinanden. Overvinde fordomme. Forstå hinanden. Handle ansvarligt”.

I tre lande arbejdede projektet sammen med institutionelle partnere – Universitetet i Pardubice i Tjekkiet, det Danske Kulturinstitut for de Baltiske stater i Letland og Tysklærerforeningen i Bulgarien.

Den afsluttende redaktion fandt sted den 24. november 2016 – på en konference i det Internationale Hus Sonnenberg, St. Andreasberg i Harzen, hvor repræsentanter for de syv konferencer mødtes.

Sonnenberg, 24. november 2016

Finn Rowold

Formand for
projektstyregruppen
Formand for
The International
Sonnenberg Ass. (ISA)

Viola von Cramon

Medlem af
projektstyregruppen
Forkvinde for den tyske
Sonnenbergkreds e.V.

Lutz Heinke

Medlem af
projektstyregruppen
Pædagogisk leder,
Internationales Haus
Sonnenberg

Ole Aabenhus

Projektleder

Dette dokument blev forfattet på engelsk. Ved uklarheder i oversættelser til andre sprog gælder den engelske version.

Indledning

Idet vi anerkender værdien og betydningen af den Europæiske Union, vil vi bidrage til udviklingen af demokratiet i EU.

Europa har brug for en ny måde at tænke på, og disse anbefalinger fra europæiske borgere skal tjene til at løse den del af den aktuelle krise i Europa, der handler om det demokratiske underskud i forholdet mellem EU's institutioner og borgerne i Europa.

Der ligger en tendens i alle demokratiske samfund til en spaltning mellem borgerne og ledelsen. Valg legitimerer den institutionelle magt, men ideelt følger der "to dialoger i en" efter valget: En dialog blandt vælgerne – som enkeltindivider og som medlemmer af organisationer i civilsamfundet – og en kontinuerlig vertikal dialog med samfundets institutionelle top.

En mangel på demokratisk dialog og mangel på ledelse kan favorisere populistiske bevægelser. Disse bevægelser har ofte deres oprindelse i forklarlig angst og i meningsfulde krav. Men de tenderer til, at der opstår en uovervindelig modsigelse mellem "folket" på den ene side og "elitære" ledere og bureaukrater på den anden.

Vi præsenterer her 20 anbefalinger, som - i deres helhed – kan tages op af politikere og forvandle EUs demokratiske underskud til en fungerende demokratisk dialog og genskabe styrke borgernes tillid til unionens institutioner. Mange forslag har været diskuteret før, i andre fora, men her bliver de præsenteret samlet, som en opfordring til politisk handling.

Siden Romtraktaterne har princippet om en "stadig tættere union" været styrende for EU's institutioner. Det er på tide at se på den anden del af dette princip, nemlig at den stadig tættere union skal gælde "blandt Europas folk".

Nogle anbefalinger i dette papir vil straks kunne omsættes i handling, andre skal ses som tilskyndelse til yderligere debat. Vi mener, at en stræben efter et mere omfattende og mere åbent moderne demokrati bør inddrage borgerne og gøre det europæiske samarbejde mere meningsfyldt.

Anbefalinger

A.STØTTE TIL DEN AKTIVE STATSBOGGER

A1: Dannelse

Vi anbefaler europæiske, nationale og lokale initiativer til udvikling af flere og bedre materialer om de europæiske folks historie og kultur og om den historiske baggrund for de europæiske institutioner. Ved EU's hjælp bør der udvikles materialer – såvel for formel og uformel uddannelse som for kurser for lærere og for andre multiplikatorer (opinionsledere) i alle europæiske medlemsstater.

En grund til, at så mange mennesker får den fornemmelse, at Europa er langt væk fra dem, skyldes manglende viden om europæisk kultur, europæiske socialsystemer og europæisk historie, som i mange tilfælde adskiller sig fra de enkelte landes historie.

Vi bliver opdraget med rent nationale narrativer, som beror på nationale helte og kunstnere. Selv om vi alle lytter til Beethovens og Beatles musik, alle kender nogle Shakespeare-citater, alle ser "Borgen" i fjernsynet og elsker Leonardo da Vinci's skulpturer og malerier, findes der få forsøg, der kan gøre os bevidst om en fælles europæisk historie.

A2: Civilsamfundsaktiviteter.

Vi anbefaler, at EU's budget for civilsamfundsaktiviteter med fokus på grænseoverskridende og europæiske spørgsmål (som møder, seminarer og arrangementer), forhøjes til 100 millioner Euro årligt, og at nationale regeringer yder ekstra bidrag.

Det vigtigste af EU's støtteprogrammer for aktiviteterne i civilsamfundet i dag (Europa for borgere) har et årligt budget på 26,5 millioner Euro.

Vi anbefaler at firedoble dette beløb, fordi vi betragter en varig grænseoverskridende meningsudveksling på græsrodsniveau som en forudsætning for at kunne udvikle et europæisk demokrati.

A3: Folkemøder

Vi anbefaler, at der etableres grænseoverskridende folkemøder, der skal sætte fokus på demokrati i Europa og bringe borgergrupper, politikere og andre borgere sammen. Folkemøderne skal etableres i forskellige dele af EU, men bør stå åben for deltagere fra hele Europa.

Der er behov for grænseoverskridende arrangementer, hvor man kan mødes, lytte til kunstnere, diskutere politik og opleve den "enhed i mangfoldighed", der er europæisk kulturs kendetegn. Folkemøder er veletableret i Sverige og Danmark ("Almedal-ugen" i Sverige og "Folkemødet på Bornholm" i Danmark), men de findes kun på nationalt niveau, med sigte på nationale og politiske spørgsmål.

Europæiske folkemøder bør organiseres flere steder, så man reducerer rejseudgifterne, og så flere kan deltage og klare de sproglige barrierer.

A4: Rejsetilskud

Vi anbefaler, at de unge, når de fylder 18, får en velkomstgave fra EU i form af en interrailbillet til hele Europa, og at man giver rejsetilskud til støtte for grænseoverskridende borgerkonferencer og lignende arrangementer i Europa – måske på halvdelen af billigste billetpris.

Rejsetilskud burde især gives til internationale ungdomskonferencer og til grupper fra civilsamfundet, fra bestemte byområder eller landsbyer, hvor de organiserer udvekslingsmøder med bestemte grupper i andre europæiske lande eller besøg i de europæiske institutioner i Bruxelles.

Skønt vi som turister rejser mere end tidligere generationer, er det svært at få gang i grænseoverskridende aktiviteter. Derfor ville det være gavnligt, hvis man kunne give støtte til grupper, som gennemfører rejser med det formål at mødes med lignende grupper og organisationer i andre lande.

Man burde ligeledes kunne få rejsetilskud til gruppebesøg i EU-institutioner for direkte på stedet at lære om EU's måde at fungere på og opleve, at man er en del af EU's processer.

Det oprindelige interrail-program fra 1970'erne havde pga. sine fordelagtige billetpriser en meget positiv virkning på den interkulturelle udveksling. Denne mulighed burde gives til alle unge, når de bliver myndige, så de kan lære deres europæiske omgivelser bedre at kende.

A5: Fonde

Vi anbefaler, at man opretter et system af decentrale fonde i hver medlemsstat og i regioner med et indbyggertal på over 5 millioner. Disse fonde skal være strengt autonome, men under omhyggelig revision.

Der er brug for økonomisk støtte til borgeraktiviteter på en mere transparent, ubureaukratisk og decentraliseret måde end i dag. Derfor foreslår vi en slags fonde bestyret af uafhængige advokater, ngo-repræsentanter og folk inden for kunst og kultur, med en repræsentant for den nationale EU-repræsentation som administrator. I større stater burde den slags fonde oprettes i regioner med et befolkningstal på over 5 millioner.

I Danmark har man haft "Europeanævnet" - der støtter både pro-europæiske og EU-skeptiske ngo'er - under Folketinget siden det danske nej til Maastricht-traktaten i 1992.

A6: Ændringer af det europæiske borgerinitiativ (European Citizens' Initiative, ECI)

Vi anbefaler, at det europæiske borgerinitiativ administreres af et rådgivende udvalg under Europa-Parlamentet – som en direkte forbindelse mellem borgerne og den

europæiske lovgivningsproces. Det nødvendige antal underskrifter bør reduceres fra en million til 500.000, indsamlet i mindst fem – i stedet for som nu mindst syv – medlemsstater. ECIs funktionsmåde bør tages op til genovervejelse hvert femte år.

I dag skal man samle en million underskrifter fra syv medlemsstater for at skaffe sig gehør inden for rammerne af det borgerinitiativ, der blev indført med Lissabon-traktaten i 2009. Hvis det lykkes, er det Kommissionen selv, der afgør, om den vil følge forslaget.

I stedet anbefaler vi, at ECI bliver bundet til Europa-Parlamentet, og at de nødvendige antal reduceres til en halv million og 5 stater. En sag, som 500.000 borgere ønsker taget op, burde i det mindste føre til en debat i Europa-Parlamentets udvalg, og en beretning fra udvalget burde komme til afstemning i plenum.

For at ECI kan fungere som redskab for et aktivt deltagende demokrati, bør EU støtte en ngo eller en institution, som støtter de pågældende organisationer i at formulere deres ideer i et passende lovsprog, så forslagene kan formidles klart til borgerne og diskuteres meningsfyldt i EU-Parlamentet. En model til overvejelse kunne være det lettiske borgerinitiativ Mana Bals.

A7: Nationale borgerinitiativer

Vi anbefaler at medlemsstaterne indfører regelsæt, så nationale borgerinitiativer kan komme med anbefalinger til EU om bestemte lovgivningsinitiativer, via Rådet.

Borgerne i Europa har behov for mange kanaler til aktiv deltagelse. Brexit-kampagnen viste, at en debat i et land i mange tilfælde kan have en helt anden karakter i andre lande.

Vi anbefaler derfor, at hver medlemsstat indfører regler, der giver lov til, at landets borgere kan komme med bestemte lovgivningsinitiativer, der kan videregives via Ministerrådet til EU – forudsat at det opnår et bestemt antal underskrifter.

A8: Eksperimenter til udvikling af demokratiet

Vi anbefaler eksperimenter til forbedring af den offentlige debat, dels på nettet, dels i form af ”deliberative democracy forums” eller diskussionsforsamlinger. Sonnenberg-teserne ”Tale med hinanden. Overvinde fordomme. Forstå hinanden. Handle ansvarligt” kunne her tjene som grundlag.

I det moderne samfund spiller indirekte og direkte manipulationer af den offentlige mening en stadig større rolle, særlig ved valg eller folkeafstemninger. Det gælder derfor om at starte eksperimenter, som kan udvikle den offentlige debat.

I Sonnenberg-tesernes ånd anbefaler vi som et sådant eksperiment ”demokratiske diskussionsfora” på grænseoverskridende plan. Erfaringer med denne art diskussionsforsamlinger af 2 – 3 dages varighed viser, at menneskene ændrer deres meninger om bestemte emner, efter at de har diskuteret konsekvenserne af deres syn med specialister og medborgere.

Gjort klogere af de estiske erfaringer burde eksperimenter testes med den ved Europa-valg brugte online-valgmetode. Nogle østeuropæiske lande – frem for alt Bulgarien – er særlig interesseret i dette initiativ, fordi et stort antal unge fra disse lande er udvandret og må stemme fra udlandet.

B. GENNEMSIGTIGHED, RETSSTATEN OG MENNESKERETTIGHEDERNE

B1: Gennemsigtighed i Rådet

Vi anbefaler, at alle Rådets møder sendes uforkortede via internet og TV, så det står klart for borgerne, hvordan de politiske kompromiser bliver til.

I dag kan man følge parlamentariske plenum- og udvalgsmøder live i internet-TV. Noget lignende gælder for en begrænset del af Rådets møder. Det er et vigtigt led i EU's legitimitet, at vi ved, hvordan vore ministre, stats- og regeringschefer repræsenterer os i de europæiske forsamlinger.

Vi forventer ikke, at halvdelen af den europæiske befolkning vil sidde oppe i de sene nattetimer for at følge den slags debatter. Vi forventer heller ikke, at politikere kun indgår kompromiser i formelle forsamlinger, men det er et vigtigt, at fx journalister, videnskabsmænd og andre, som vil gå i dybden, har adgang til debatter i alle formelle fora.

B2: Gennemsigtighed i Kommissionen

Vi anbefaler, at offentligheden får tilgang til Kommissionens maillister, mødeprotokoller og telefonnotater. Kun sikkerhedsemner bør kunne undtages, og kun under forudsætning af, at Ombudsmanden orienteres.

Samme argumentation som ovenfor: I en situation, hvor interessegrupper og lobbyister har stor indflydelse på, hvordan Kommissionen forbereder love og regler, ser vi det som et relevant og vigtigt hjælpemiddel for journalister, som arbejder med dybdeborende journalistik, og for aktive grupper af civilsamfundet, at de får adgang til protokoller og maillister, der produceres af Kommissionens ansatte.

Lobbyister kan selvfølgelig bidrage med vigtige informationer til nye lovinitiativer, men for at gøre hele processen transparent, er det nødvendigt at samle informationer fra alle parter og om alle relevante aspekter.

B3: Lobbyist-gennemsigtighed

Vi anbefaler at forbedre det bestående lobbyregister og indføre et register for Kommissions- og Råds-ansatte. I det skulle der være en liste med deres samtalepartnere og deres diskussionsemner, som ligner den liste, der allerede eksisterer for medlemmer af Europa-Parlamentet.

Lobbyisme er en fast bestanddel i det moderne samfund, og enhver samfundsgruppe burde have muligheden for at fremføre sine anliggender. Spørgsmålet er så, hvordan vi til enhver tid kan garantere, at lobbyismen er transparent, og hvordan vi kan afbalancere lobbyisternes indflydelse med andre interessegruppers argumenter.

I dag er registrering af lobbyister i EP og i Kommissionen frivillig, der findes heller ikke passende sanktioner, hvis de ikke indberetter relevant information. For at få en effektiv registrering bør informationerne sammenstilles i et enhedsregister for EU-institutionerne om hvem der mødes med hvem, hvor, hvornår og hvorfor.

B4: Lobbyisme i ligevægt

Vi anbefaler europæisk støtte til organisationer, der har et stort antal medlemmer i forskellige lande, men som ikke har økonomi til at præsentere deres ideer for EU på professionel vis. I begyndelsen må denne type støtte nødvendigvis have en eksperimentel karakter. Derfor bør Europa-Parlamentet hvert femte år efterprøve ligevægten mellem kapitalintensive interessegrupper og vigtige civilsamfundsgruppers lobbymuligheder.

Det er klart nødvendigt med en stærkere repræsentation af borgernes interesser. Mens forretningslivets organisationer alle er stærkt repræsenteret og kan få veletablerede lobbyfirmaer til hjælp, er normale borgere i deres roller som forbrugere, ansatte, studerende, børn, kvinder, mænd osv. mindre privilegeret. Vi anbefaler, at tilgangen udvikles løbende og revideres hvert femte år.

B5: Whistleblowers

Vi anbefaler, at Europa-Parlamentet inviterer advokater, jurister og andre til at præsentere deres forslag til bedre beskyttelse af whistleblowers.

Whistleblowing, afsløringen af mistænkelige hemmeligheder, er et vigtigt element til sikring af gennemsigtighed i det komplekse moderne samfund. Det er også et vanskeligt spørgsmål, fordi det fører til delt loyalitet - dels over for arbejdsgiveren, dels over for samfundet. Vi betragter det som en del af menneskerettighederne at en ansat i nødstilfælde kan handle efter sin egen forståelse af ret og uret og om nødvendigt gå imod sin foresatte. At udforme en kodeks for whistleblower's rettigheder og beskyttelse kræver juridisk ekspertise. Som første skridt burde Europa-Parlamentet indkalde synspunkter om, hvordan man kommer videre med denne sag.

B6: Betoning af Københavns-kriterierne

Vi anbefaler, at Europa-Parlamentet får som særlig opgave at overvåge overholdelsen af Københavns-kriterierne om menneskerettigheder og retsstatsprincipperne i samtlige medlemsstater – samt videreudviklingen af disse kriterier i Europarådet.

Hvert år bør der være høringer i Europa-Parlamentet om gennemførelsen af disse kriterier i de enkelte medlemsstater.

Alle lande, der optages i EU, skal leve op til de såkaldte Københavns-kriterier, dvs. de grundlæggende normer, som kandidatlandene et blevet målt på siden 1993 – nemlig 1) politiske kriterier (stabile demokratiske institutioner, der garanterer retsstaten, menneskerettighederne samt respekt for og beskyttelse af mindretal), 2) økonomiske kriterier (en fungerende markedsøkonomi), og 3) kriterier for regeringens førelse (evnen til at gennemføre de love og regler, der gælder for alle EU's medlemslande – (acquis'en)). Hidtil har det vist sig vanskeligt for Europa-Kommissionen at træde op imod formodede brud på Københavner-kriterierne, bl.a. fordi de standarder, der kommer til udtryk her, ikke altid bliver overholdt af de "gamle" medlemsstater.

Vi anbefaler, at de samme kriterier anvendes for alle lande, og at der etableres et system af årlige eftersyn for at øge gruppepresset, fremme en bedre og klarere menneskeretssituation i de "gamle" medlemslande og at genopfriske de "nyes" løfter.

C. EN KLARERE POLITISK RAMME

C1: EP-initiativret

Vi anbefaler, at Europa-Parlamentet får ret til at tage lovgivningsinitiativer.

I dag kan Europa-Parlamentet kun foreslå, at Kommissionen forbereder et lovgivende initiativ, men Kommissionen kan nægte det.

Men det følger af grundprincipper i demokratiske deltagelse, at hvis borgere kan overbevise deres Europa-parlamentarikere, og hvis MEP'erne kan overbevise Parlamentets flertal om nødvendigheden af et lovinitiativ på et bestemt område, bør Kommissionen ikke have ret til at nægte.

C2: Nationale over for supranationale ansvarsområder

Vi anbefaler – for at bringe europæisk lovgivning tættere på borgerne - at nationale parlamenter får en større rolle i spørgsmålet om et bestemt anliggende hører til på det nationale eller supranationale plan. Vi opfordrer COSAC (konferencen af nationale Europaudvalg) til at involvere ngo'er og tænketanke på både nationalt og europæisk plan i en diskussion om gamle og nye modeller herfor.

Kompetencedebatten har fjernet sig fra tanken om fastlagte "kataloger", hvor det angives, hvilke kompetencer medlemsstaterne hhv. EU skal have. I stedet for ses kompetencefordeling nu som en løbende magtkampsproces.

For at styrke de nationale parlamenters rolle indførte Lissabon-aftalen konceptet om gule og orange kort. Kommissionen sender nye lovinitiativer til alle nationale parlamenter 60 dage før den officielle fremlæggelse i Det europæiske Råd og Parlament. Hvis nationale parlamenter mener, at Kommissionen griber unødvendigt ind i nationale kompetencer, kan de nedlægge en protest hos Kommissionen. Kommissionen er så forpligtet til at kontrollere projektet på ny, men projektet er ikke stoppet.

Under forhandlingerne op til Brexit-afstemningen har EU accepteret ideen om et blokerende "rødt kort", så indsigelser fra et kvalificeret flertal af nationale parlamenter blokerer et forslag fra Kommissionen.

Det britiske House of Lords har omvendt foreslået et "grønt kort"-system, hvor nationale parlamenter positivt accepterer nye lovgivningsinitiativer fra Kommissionen.

Spørgsmålet er kompliceret, men af stor betydning for borgerne, fordi det drejer sig om grundlæggende spørgsmål om suverænitet og legitimitet.

C3: Valg af Kommissionen

Vi anbefaler, at den enkelte vælger gennem valget af nyt Europa-Parlament får direkte indflydelse på udnævnelsen af den nye Kommission. Vi foreslår, at ngo'er og uafhængige tænketanke iværksætter diskussioner og forskning om konsekvenserne af forskellige typer løsninger, deriblandt det "Spitzenkandidaten"-system, som blev introduceret med Europaparlamentsvalget 2014.

En af grundene til, at deltagelsen i Europa-valg har været konstant faldende siden 1979, er at vælgerne ikke ser nogen entydig forbindelse mellem valghandlingen og valget til formand for Europa-Kommissionen. Det bør rettes, og derfor er der brug for en europaomspændende debat om, hvordan vælgeren kan få en umiddelbar indflydelse på denne afgørelse.

"Spitzenkandidaten"-modellen kunne være et indlysende sted at begynde, eftersom Parlamentet allerede er begyndt her. Det betyder, at hver partigruppe kårer en "spidskandidat" til posten som Kommissions-formand, og at kandidaterne så skal føre valgkamp i hele Europa for deres partigrupper. Efter valgene får den kandidat, der kan samle et flertal i Parlamentet støtte fra alle politiske grupper. Parlamentet følger derved reglerne for den demokratiske parlamentarisme, men går imod traktatteksten, hvor det hedder, at det er Rådet, der foreslår en kandidat, som så skal testes af Parlamentet.

Andre modeller vil også være mulige. På en My!Europe-konference foreslog man, at alle Europa-parlamentarikere fra et bestemt land skulle vælge et Kommissionsmedlem af egne rækker, og at Kommissionsmedlemmerne derefter af deres midte skulle vælge Kommissionens formand.

C4: Europaomspændende valg

Vi anbefaler, at nogle medlemmer af Europa-Parlamentet - måske 20 eller 25 procent - bør vælges ved valg, der dækker hele Europa. Vi opfordrer ngo'er og uafhængige tænketanke til at gå i gang med diskussioner og forskningstiltag om følgerne af forskellige typer af grænseoverskridende europæiske valgsystemer.

Tanken om at lægge en del af mandaterne i EP ud til valg i grænseoverskridende europæiske valg, er blevet diskuteret intensivt i Europa-Parlamentets forfatningsudvalg mellem 2007 og 2013.

Europaomspændende valg ville føre til grænseoverskridende valgkampagner. Hvis disse blev forbundet med Spitzenkandidaten-systemet eller lignende reformer, ville borgerne kunne vælge mellem forskellige politiske retninger, der hver har et navn og et "ansigt" til at repræsentere sig.

C5: Magtens deling

Vi anbefaler, at man påbegynder en debat om en fremtidig struktur for et demokratisk EU, hvor man respekterer den magtens deling, vi kender fra de fleste europæiske stater.

En af grundene til den nuværende svaghed i den Europæiske Union ligger i, at almindelige mennesker finder magtstrukturen uforståelig og alt for kompliceret i sin karakter.

Siden Montesquieus "Lovenes ånd" fra 1748 har magtens tredeling været et grundprincip i demokratiske strukturer. Men af historiske grunde følger EU ikke principperne om en streng magtdeling mellem den udøvende, lovgivende og dømmende magt.

En klar magtdeling - som betoner retsvæsnets uafhængighed - burde være et centralt emne i næste traktatændring, og derfor bør en debat om den fremtidige struktur i et demokratisk EU iværksættes så hurtigt som muligt og på alle niveauer.

C6: Den Europæiske Domstol og princippet om en "stadig tættere Union"

Vi anbefaler, at den Europæiske Domstol ikke længere skal have mulighed for at påberåbe sig traktaternes princip om en "stadig tættere Union" eller "Lovenes ånd". I stedet for burde den begrænses til udelukkende at påberåbe sig gældende lovgivning.

Ordene "stadig tættere" har skabt en slags legende om, at EU kan udvide sine beføjelser efter eget forgodtbefindende. Det henfører i de fleste tilfælde til den kendsgerning, at den Europæiske Domstol i sine domme kan påberåbe sig dette princip.

Hvis EU skal være et demokrati, der legitimeres gennem sine vælgere og gennem medlemsstaternes regeringer, ville det være et logisk og afklarende skridt at fratage Domstolen retten til at påberåbe sig et vagt princip. Alternativt kunne Domstolen lade forstå, at den i fremtiden ikke mere vil påberåbe sig det, så fremtidige domme kun kan påberåbe sig den bestående lovgivning.

Et sidste punkt

Da EU blev skabt i tiden efter 2. Verdenskrig blev fred prioritet højere end demokrati. Det gav mening at indrette et europæisk samarbejde mellem stater, der kort forinden havde ført krig mod hinanden, som en mekanisme på højeste niveau, mere eller mindre skjult for offentligheden. Desuden drejede det sig dengang først og fremmest om told- og handelsspørgsmål.

I dag regulerer EU-love kvaliteten af det vand, som vi drikker, og den luft, vi indånder, prisen for mobilopkald i udlandet og udformningen af vore pas.

Borgerne har nu fået bedre uddannelse, og internettet giver adgang til alle typer information, mens de sociale medier giver den enkelte mulighed for at deltage direkte i offentlige debatter. I en sådan situation bliver et demokratisk underskud endnu mere utåleligt end før.

Et antal af uløste kriser har gjort Europa til et kontinent, som på den ene side savner tillid til EU som institution, på den anden side frygter for EU's fremtid.

Euro-krisen gjorde EU-borgerne afhængige af markedets nåde og førte til massiv social usikkerhed i mange lande. Flygtningekrisen viste en handlingsuduelig Europæisk Union, hvor grænsebomme skyder op af jorden som paddehatte. Mange andre kriser har fået lov at ligge uforløst.

For at få styr på denne situation må vi udvikle et aktivt medborgerskab, hvor Europas folk får talt sammen, overvinder fordomme, forstår hinanden og handler ansvarligt sammen - såvel på europæisk som på nationalt plan.

Hvis vi skal gøre Europa mere interessant for sine aktive borgere må vi i højere grad bygge vore samfund på menneskerettigheder og demokratisk regeringsførelse. Og for at gøre strukturen i den Europæiske Union mere demokratisk, har vi brug for reformer, som giver borgeren en mere direkte indflydelse på de politiske processer i Bruxelles og Strasbourg.